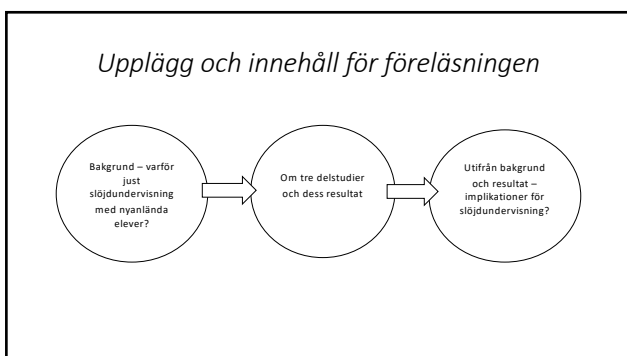


1



3

Centrum för utbildningsvetenskap och läraryrkning


Såväl som för CULF, Centrum för Utbildningsvetenskap och Läraryrkning som är en lärovetenskaplig forskningsenhet vid Göteborgs universitet. Den viktigaste syftet med verksamheten är att utveckla och förbättra utbildningsvetenskapliga och pedagogiska kunskaper och praktiska kompetenser för lärare och skolledare. CULF ska bidra till utveckling av skolans verksamheter genom att erbjuda högkvalitativa utbildningar och forskningsprojekt som främjar skolans utveckling.

Bakgrund

- Slöjd- och svensklärare
- Magister vid Umeå universitet, 2016
- CULs forskarskola vid Göteborgs universitet, antagen 2017. Idag en del av CULF (samarbeten mellan akademi och skola)
- Disputerade 2023 med avhandlingen *Slöjdundervisning med nyanlända elever. Om multimodal interaktion och kommunikation i slöjdklassrum*

Projekt under 2024-2025:
Odling tillsammans med elever

4



Bakgrund - studien

- Kartläggningsterminal, Skolverket 2014
- Magisteruppgiften, 2016
- Migration, förflyttningar över landsgränser – något nytt. Under 2015-2016 fick alla kommuner ett större delat ansvar än tidigare kring nyanlända elevers skolgång.
- Statistik visar att ämnen bild och slöjd är de ämnen som flest nyanlända elever får betyg 4, där cirka 8/10 får ett godkänt betyg (SOU 2017:54).

5

Slöjdämnet som ett

- "utslussningsämne" ("goda erfarenheter")
- "integrationsämne"


...och att det inte finns

- "verbalspråkliga hinder"

...och att det är ett

- "enkelt ämne språkligt"

(Skolverket, 2008; Bunar, 2015; Lindberg, 2017)



6

Att organisera skolgång för nyanlända elever

- En utgångspunkt - slöjdämnet har fått en särställning i hur nyanlända elevers skolgång organiseras. Slöjdämnet har kommit att användas av skolor som ett sätt att underlätta/mildra nyanlända elevers övergång från förberedelseklass till ordinarie undervisning.
- Genom att delta i slöjd är tanken att eleverna tidigt blir delaktiga i skolkontexten. Trots detta saknas studier som synliggör slöjdundervisning med nyanlända elever och vad i undervisningen som gör att det blir en enklare övergång.

8

Begreppet nyanländ elev

Med begreppet nyanländ elev avses enligt Skollagen (2010:800) "den som har varit bosatt utomlands, nu är bosatt i landet, och har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år. En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet" (Skollagen 2010:800, § 12a).

Med skollagens definition ges nyanlända elever rätt till olika insatser och på så sätt ges de också möjlighet att nå utbildningens mål (innebär även skyldigheter).

Men, ej en homogen grupp! Är i Sverige av olika anledningar och har olika behov. Har alla olika skolerfarenheter/skolbakgrund.

9



Tidigare skolerfarenheter?

- Troligtvis har flera elever mött hantverk eller slöjdande på olika sätt i sitt hemland – men kanske inte mött slöjdamnet så som det är organiserat i svensk kontext.
- Möter nytt språk och ett nytt ämne – utmaningar (möjligheter!?)

10

Nyanlända elevers lärande

Ofta lyfts ett antal framgångsfaktorer fram i tidigare forskning:

- Hög förväntningar
- Modersmålets betydelse
- Konkret – praktiska experiment, när språket hamnar i en kontext
- Interaktionens betydelse
- Dialog
- Kognitivt utmanande uppgifter (inte förenkla)

Skolan har en viktig roll i nyanlända elevers liv i stort och att få inkluderas och ha en trygg plats och rätten till utbildning är betydelsefullt för individ och samhälle (Bris, 2018).

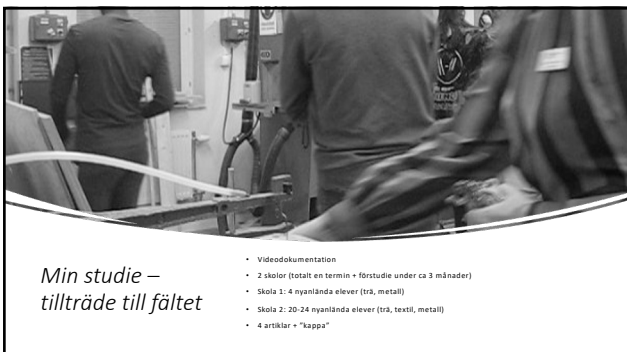
14

Ett exempel på uppgifters komplexitet i slöjdamnet: "slöjdpåsen"

- kunna "vrida hantarnas textiler" samt "materialkännetona"
- kunna sitta "rätta kroppsställningar", som att "sitta rakryggade"
- kunna "ållras, vika och sy rak"
- kunna offra lust-ömtumsöskalkat noga och kunna "sy jämna fullstrypa utan att räkna trådar eftersom (både handen och) ögat skulle tröttna"
- kunna åstadkomma en slöjdfärd med ändamålsenlig funktion och hanterbarhet i kvalitet
- kunna följa arbetsbeskrivningar och läsarens instruktioner
- kunna sy en ryggsäck i en viss storlek för att åstadkomma en viss praktisk funktion
- kunna maskinmontera som att sy rak på maskin (följa ett enkelt streck), "zick-zacka tråkarter", "avstunda avståndsmärkningar på symaskinens stympingar"
- kunna välja och dekorera tyger
- kunna "komponera egna färg- och mönsterkombinationer"
- kunna "preparera olika alternativ och "driva arbetet framåt"
- kunna värdera ett avslutat slöjdarbete

Borg (2008); Frohagen (2016)

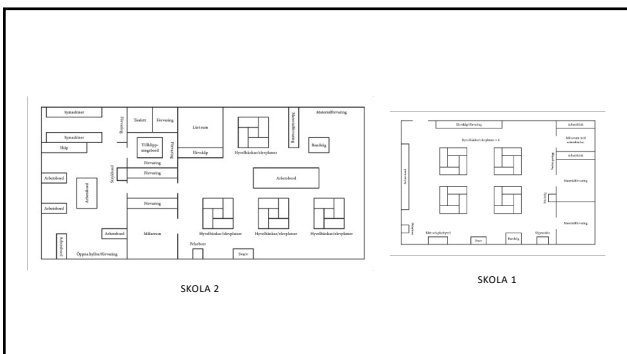
15



Min studie – tillträde till fältet

- Videodokumentation
- 2 skolor (totalt en termin + förstudie under ca 3 månader)
- Skola 1: 4 nyanlända elever (trä, metall)
- Skola 2: 20-24 nyanlända elever (trä, textil, metall)
- 4 artfältar = "kappa"

21



22

Teoretiska perspektiv i avhandlingen – med vilka ögon har jag sett mitt material?

- Sociokulturellt perspektiv (mediering, samarbete, zpd)
- Multimodalt perspektiv (interaktion, kommunikation, meningsskapande)
- Situerat lärande (deltagande, praxisgemenskap)
- Horisontellt medieringsbegrepp (i stället för vertikalt medieringsbegrepp)



24

Multimodala resurser i en slöjdkontext

Att se på interaktion och kommunikation som *multimodal* – när vi kommunicerar och interagerar använder vi en mängd olika resurser utöver enbart verbala handlingar. Ett sätt att se på kommunikation bortom verbalt språk.

När lärare och elever inte delar samma verbala språk – vad sker då?

Horisontellt medieringsbegrepp – språk är en resurs bland flera resurser. I kontrast till ett vertikalt medieringsbegrepp som ser språk som ett "överordnat" teckensystem.

25

Fyra artiklar – tre delstudier



Artikel 1

Fokus på multimodala resursers användning och interaktion mellan nyanlända elever och slöjdlärare



Artikel 2

Fokus på det ämnesspecifika språk som nyanlända elever möter i slöjdundervisning



Artikel 3

Fokus på slöjdklassrummets lärmiljö och hur tillgängliga resurser används och utnyttjas




Artikel 4

Fokus på sammanfattande resultat av hela studien

30

Artikel 1
Multimodala resurser mediering i
slöjdundervisning med nyanlända elever

• Syfte
Syftet är att identifiera och beskriva
hur multimodala resurser används av
slöjdlärare och nyanlända elever i
interaktion dem emellan utifrån
resurser som finns tillgängliga i
slöjdklassrummet




<https://journals.oslomet.no/index.php/techneA/article/view/4031>

32


Tre exempel i artikeln

Syr t-shirt




Skillbild 1:1

Syr byxor




Skillbild 2:1


Svarvar




Skillbild 3:6



Skillbild 1:2



Skillbild 2:2





Skillbild 3:7

33



Exempel 1

• I den situation som lyfts fram ska läraren förklara hur eleven ska sy ihop axelsömmarna på en t-shirt. Läraren använder sig av en mängd olika multimodala resurser i interaktionen med eleven (kan nyansera instruktionen och visa på olika sätt).

Skillbild 1:3 	Ele 1:5 Lär 1:4	Eleven placeras fram- och bakifrån mot sin egen kropp. Eleven ser vad typskyltarna som är ett av de arbetsområdena i rummet. Följer det eleven gör	Så	Bekräftar det läraren säger genom att upprepa "så"
Skillbild 1:4 	Lär 1:3 Ele 1:6	Pekar med finger mot tryckna rita- och sömsömmarna. Sticker riktad mot eleven. Sticker riktad mot det läraren visar	Andra	

34



Exempel 2 Ämnesspecifika begrepp sätts i en konkret kontext
Upprepning av begrepp
Eleven provar själv

	Lär 2.4 Elev 2.3	Tillsammans håller de i byxorna och reslaren och läraren drar i reslaren för att visa att reslaren sitter "loft" - att den inte är ihopstykt. Tittar mot eleven, tittar ner mot byxorna och reslaren som de håller tillsammans. Elev 2.3 Tittar ner mot reslaren och det lärarens visare och nickar.	Titta, löst!	Elever rör sig i bakgrunden.
	Lär 2.5 Lär 2.6 Elev 2.4 Lär 2.7	Håller reslaren, lägger reslaren onlott. Båda två håller i reslaren och byxorna. Läraren ger tillbaka reslär och byxor till eleven och får ihop händerna, som att hen knäpper händerna. Tittar på läraren, tittar på byxorna, lägger reslaren onlott och uppger. Ler mot eleven.	Du måste sy ihop, på svenska, sy ihop Sy ihop Sy ihop Bra! Du kunde!	Elever rör sig framför.

35

Exempel 3

- Betydelsen av kroppslig upplevelse och att själv få prova
- Lärarens närvaro som stöttande
- Eleven får känna hur det känns, fört skäpstik till att sedan bestämma, genom att känna sig fram och att våga försöka. Känslan i att klara av att svara.

	Lär 3.17 Elev 3.20	Korrigerar elevens hand och placerar den lite högre upp på svarsläret så att eleven har en hand på tillhållsfaget och en hand på svarsläret. Fortsätter att svara, tittar mot svarsläret, ler.		
	Elev 3.21 Lär 3.18 Lär 3.19 Elev 3.22	Fokuserar på svarsvägen. Bäcker och ställer sig snett bakom eleven med blicken fäst mot elevens svarsvägen. Nickar. Svarar, med blicken riktad mot svarsvägen.	Bra!	Läraren lämnar inte eleven utan bäcker sakta med blickens riktad mot det eleven gör.

36

Om resultatet i artikeln

Betydelsen av att multimodala resurser samverkar i interaktion och kommunikation mellan elev och lärare, och skapar mening.

Ett antal multimodala resurser synliggörs och används, till exempel: blick, gest, tal, material, verktyg, beröring, kropp, artefakter. Vikten av att fundera på hur en instruktion ges och vilka resurser som används. Hur ska jag förklara hur en linning och resår ska sys om vi inte delar samma verbala språk? Rik multimodal kommunikation i slöjdundervisning (stöttar).

Moment som kan uppfattas abstrakta kan göras konkreta i lärsituationer mellan elev och lärare (kognitivt utmanande uppgifter).

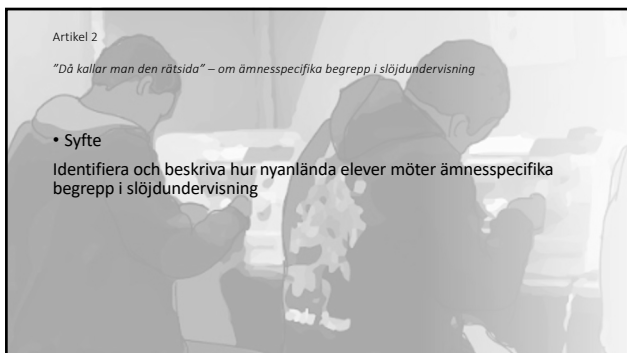
Möjligheten att läsa av varandras multimodala handlingar (blickens betydelse och läsförståelse i slöjd?), "Det intensiva skådandet" (Otto Salomon)

Undervisning som tar tid!

37

Artikel 2
 "Då kallar man den rätsida" – om ämnesspecifika begrepp i slöjdundervisning

- Syfte
 Identifiera och beskriva hur nyanlända elever möter ämnesspecifika begrepp i slöjdundervisning

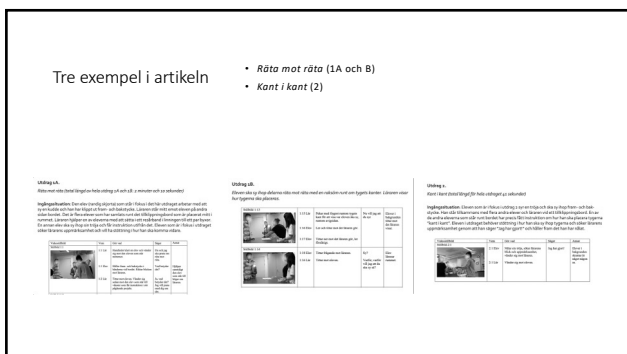


40

Tre exempel i artikeln

- Råta mot råta (1A och B)
- Kant i kant (2)

Utgångspunkt
 Råta mot råta (1A och B) handlar om att...
 Råta mot råta (2) handlar om att...
 Kant i kant handlar om att...



43

Att förstå "råta mot råta"

- Elev och lärare kämpar med att förstå varför tygerna måste placeras "råta mot råta".

... så sy ihop delarna råta mot råta med en tygerna ska placeras.



44

”Trådrullen”

- Att inte komma på begreppet i stunden – men kunna visa med en gest.
- Om att visa sitt kunnande när ord saknas



45

Resultat – Artikel 2

- Slöjdämnet ofta abstrakta ämnesspecifika begrepp sätts i en konkret situerad kontext för eleverna. En styrka i undervisningen att använda?
- Nyanlända elever stöttas av läraren genom användning av olika multimodala resurser i de interaktioner som uppstår. Att kunna nyansera och visa på olika sätt.
- Nyanlända elever möter ämnesspecifikt språk i handling i slöjdkontexten. I interaktioner möter eleverna begrepp i sina pågående projekt, ord får sin betydelse i en konkret situerad kontext för eleverna, ”räta mot räta” upplever eleverna i handling tillsammans med läraren.

47

Resultat – Artikel 2

- Att det inte handlar om att förenkla. Ofta handlar det om att hitta sätt att nyansera i handling. Ämnesinnehåll som ofta är komplext.
- Möjligheten att visa sina kunskaper på olika sätt (elevperspektiv).
- Möjligheten att bidra till nyanlända elevers språkutveckling i stort (möta elever i dialog).

48

Artikel 3 –
Nyanlända elever i
slöjdklassrummets
lärmiljö

Ett slöjdklassrum skickar tydliga
signaler om vilken typ av
verksamhet som är tänkt att ske där

Rörligheten i rummet och att elever
förflyttar sig - skapar mötesplatser

Klassrummets tillgängliga resurser,
vilken betydelse har det?

49

Stilbild 10, 15.14 Stilbild 11, 26.36 Stilbild 12, 27.16



Syfte

Artikeln belyser och beskriver den lärmiljö
som nyanlända elever möter i slöjdklassrum
och hur lärmiljön bidrar till nyanlända elevers
interaktion, kommunikation och möjlighet till
delaktighet i undervisningen.

50

Tidigare forskning

- Lärmiljön i skolans klassrum för äldre elever och hur elevers interaktion, kommunikation och sociala aspekter påverkas är studerad i begränsad omfattning
- Specifikt för äldre elever är att de ofta förflyttar sig mellan lektioner och byter klassrum under en skoldag
- Lärarens möjligheter att påverka utformning av klassrum ser olika ut beroende på om klassrummet delas med andra lärare och ämnen
- Slöjdlärare har ofta stor möjlighet att sätta en egen prägel i slöjdklassrummet.

51

..bild 18, 01:41



Tre exempel i artikeln

- Vid hyvelbänken
- I symaskinsrummet
- I målrummet

53



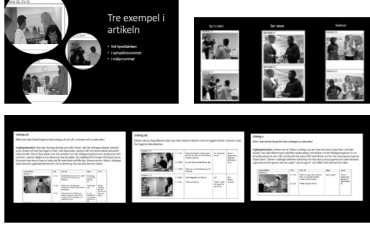
54

Resultat

- Rik lärmiljö i slöjdklassrummet
- Sociala möten mellan elev-elev och lärare-elev som i sin tur skapar en delaktighet och gör att eleverna kan utbyta erfarenheter
- Språket är en resurs bland flera andra att använda sig av för att kommunicera och interagera
- Eleverna tar själva initiativ till möten, tycks även finnas en nyfikenhet hos eleverna angående möten dem emellan (söker upp varandra)

55

Tre delstudiers resultat



56

För att summera...

- Utmaning att organisera skolgång för nyanlända elever (inkludering - exkludering)
- Skolans betydelse. Långsiktigt – delaktighet, sammanhang, trygghet – möjligheter att komma vidare i utbildningssystemet (sambandsperspektiv). Hitta former för integration.
- Elever ställs inför kognitivt utmanande uppgifter i mötet med slöjdundervisning
- Ge nyanlända elever möjlighet att visa att de kan genom olika uttrycksätt, att "tänka multimodalt"

57

- När lärare-elev inte delar samma verbala språk – hitta andra sätt att interagera och kommunicera (multimodalt?). Att tänka om sin undervisning som multimodal.
- Ej enkelt språk i slöjden, men...
- ...ämnesspecifika begrepp hamnar i en konkret kontext – en styrka i ämnet?
- Abstrakt ämnesinnehåll blir konkret i handling. Olika tillgängliga resurser stöttar.

58

TACK!

Frågor?

Vad ser du i din undervisning som kan vara intressant att studera?

emma.gyllerfelt@hdk.gu.se

Illustrationer i power pointen är gjorda av Sophia Söderqvist
